

**Stefan Treugutt, Danuta
Danek, Feliksa
Lichodziejewska, Teresa
Dobrzyńska, Ryszard Górski, Anna
Sobolewska, Hanna
Dziechcińska, Andrzej Werner**

Sprawozdanie z podróży naukowych

Biuletyn Polonistyczny 24/4 (82), 63-72

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA Z PODRÓŻY NAUKOWYCH

Sprawozdanie z pobytu służbowego w Wiedniu /13-26 kwietnia 1980/

Dwutygodniowy pobyt w Wiedniu wyzyskałem przede wszystkim na pracę biblioteczną i archiwalną, kontynuując zbieranie materiałów, rozpoczęte w czasie pobytu poprzedniego (1979 r.). Zasoby biblioteczne i archiwalne Wiednia są, jak wiadomo, dla badacza literatury XIX wieku szczególnie ważne, a to z racji tzw. egzemplarza obowiązkowego z terenów dawnej Galicji.

Doc. dr hab. Stefan Treugutt

Sprawozdanie z pobytu stypendialnego we Francji /15 września 1980 - 15 stycznia 1981/

W czasie pobytu stypendialnego w Paryżu przeprowadziłam studia źródłowe (w Bibliothèque Nationale i w bibliotece w Maison des Sciences de l'Homme) dotyczące prac, które wykonuję w ramach tematów wchodzących do planu naukowego Instytutu Badań Literackich: 1) Poetyki powieściowe w perspektywie historycznej i 2) Zagadnienia poetyki teoretycznej i języka literackiego.

W związku z pierwszym tematem studiowałam materiały dotyczące teorii powieści we Francji w XVII i XVIII w. (traktaty, polemiki, wstępy, posłowania - nie przedrukowywane od tamtego czasu), które są przedmiotem opracowywanej przeze mnie rozprawy i antologii tekstów z epoki oraz około 25 wydań "Lettres portu-

gaises" Guilleraguesa (w języku francuskim, włoskim i portugalskim) - od XVII w. po współczesność, a także prace dotyczące tej powieści, co stanowi materiał odpowiedniej części przygotowywanej książki "»Listy portugalskie« - klasyczny strumień świadomości" (fragmenty książki są już opublikowane).

W związku z drugim tematem studiowałam najnowsze prace światowej literatury naukowej, które pozwalają rozwijać opracowywane przeze mnie zagadnienia, wiążące problemy teorii literatury z problemami współczesnej antropologii.

Dr Danuta Danek

Sprawozdanie z pobytu służbowego w NRD /28 października - 14 listopada 1980/

Celem pobytu była kwerenda biblioteczna i archiwalna materiałów związanych z życiem, działalnością oraz kontaktami literackimi Władysława Broniewskiego. Poszukiwania przeprowadziłam w Berlinie (Inst. Marx.-Lenin., Akademie der Künste, Staatsbibliothek, Universitäts-Bibliothek i innych) i w Lipsku (Akademie der Künste Abteilung Geschichte der sozialistischen Literatur, Deutsche Bücherei).

Pod kątem interesujących mnie spraw opracowałam czasopisma: "Die literarische Welt", "Querschnitt", "Das Kunstblatt". Na podstawie jedyne numeru pisma "Berlin am Morgen" (znalezionego w Instytucie Marksizmu i Leninizmu) udało się ustalić charakter tego periodyku oraz jego związki z "Welt am Morgen". Z powodu braku kompletu czasopisma (który znajduje się jedynie w Moskwie), nie udało się sprawdzić, czy nawiązany koresponden-

cyjnie kontakt redakcji "Berlin am Morgen" z Broniewskim zaowocował bliższą współpracą i publikacjami poety w tym piśmie.

Dr Feliksa Lichodziejewska

**Sprawozdanie z pobytu stypendialnego
w Związku Radzieckim
/24 listopada 1980 - 6 marca 1981/**

W czasie trzymiesięcznego stażu naukowego w ZSRR brałam udział w seminariach i innych imprezach naukowych organizowanych w Moskwie przez Sektor Typologii Strukturalnej Instytutu Słownoznawstwa i Bałkanistyki AN ZSRR, Instytut Literatury Światowej oraz inne moskiewskie ośrodki naukowe (Instytut Języka Rosyjskiego, Inform-Elektro). W czasie kilkudniowego pobytu w Leningradzie wysłuchałam referatów i dyskusji na zajęciach dwóch zespołów "Domu Puszkina" oraz zapoznałam się ze zbiorami tego ośrodka. Poza stałymi zajęciami uczestniczyłam w konferencji na temat teorii tekstu, poświęconej pamięci prof. Winogradowa ("Winogradowskije cztienia"), konferencji metrycznej oraz konferencji poświęconej Leskowowi.

W czasie stażu odbyłam szereg rozmów konsultacyjnych ze specjalistami zajmującymi się problematyką struktury tekstu, teorii metafory. Pod koniec pobytu w Moskwie - na seminarium prof. Meletyńskiego - wygłosiłam referat w języku rosyjskim nt. "Metafora a spójność tekstu". Tam również miałam możliwość wysłuchania opinii takich specjalistów, jak: J.M. Meletyński, M.L. Gasparow, J.I. Lewin, W.W. Iwanow, M. Lekomcewa, S.I. Gindin.

Dr Teresa Dobrzyńska

Sprawozdanie z wyjazdu służbowego do Sofii /25-29 listopada 1980/

W dniach 25-29 XI 1980 r. wraz z doc. dr hab. Aliną Brodzką uczestniczyłem w konferencji grupy roboczej zajmującej się tematem "Rola literatury artystycznej w budowie rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego" w ramach współpracy wielostronnej akademii nauk krajów socjalistycznych. W konferencji brali udział przedstawiciele Instytutów Literatury: NRD, CSRS, ZSRR, WRL, BRL oraz IBL PAN. Zadaniem konferencji było przygotowanie planu sesji naukowej oraz księgi gromadzącej prace realizatorów tematu.

Doc. dr hab. Ryszard Górski

Sprawozdanie z pobytu stypendialnego w Wiedniu /16-22 grudnia 1980/

Kontynuowałem prace zbierackie do tematu "Lwów folklorystyczny w pierwszej połowie XIX w.". W tym celu przejrzałem niedostępne w kraju czasopisma lwowskie i rzadkie wydawnictwa (np. almanachy), zawierające niekiedy cenne materiały folklorystyczne z pierwszej połowy XIX stulecia. Zapoznałem się ze znajdującymi się w Wiedniu danymi oraz dokumentami do biografii Ż. Paulego i W.M. Zaleskiego.

Doc. dr hab. Ryszard Górski

Sprawozdanie z pobytu stypendialnego
w Wiedniu
/16-22 grudnia 1980/

W czasie tygodniowego pobytu stypendialnego w Wiedniu pracowałem przede wszystkim w tamtejszej Bibliotece Narodowej w zakresie poloników doby romantyzmu. Kontynuowałem także, z dobrymi rezultatami, poszukiwania napoleonianów austriackich i europejskich w tamtejszych zbiorach muzealnych.

Doc. dr hab. Stefan Treugutt

Sprawozdanie z pobytu stypendialnego
w Paryżu
/styczeń - lipiec 1981/

W czasie półrocznego pobytu naukowego we Francji brałam udział w życiu uniwersyteckim oraz realizowałam własne plany badawcze.

W semestrze zimowym uczęszczałam na wybrane seminaria i wykłady w Collège de France (m.in. wykłady Michela Faucauld i Georges'a Blina), oraz w Paris III (Jussieu) na seminaria Julii Kvištevej z semiologii i psychoanalizy, jak również na liczne zajęcia w École de Hautes Études en Sciences Sociales (seminaria Gérarda Genette'a, Claude Bremonda, Edgara Morina). Zajęcia te wzbogaciły moją wiedzę z dziedziny teorii literatury, zwłaszcza komunikacji literackiej i badań semiotycznych, a równocześnie pozwoliły na zapoznanie się z interesującymi metodami prowadzenia zajęć uniwersyteckich. Podstawą tych seminariów były bowiem badania interdyscyplinarne, wielosystemowe, zwłaszcza jeśli chodzi o pogranicze literatury i socjologii.

Natomiast udział w zajęciach uniwersyteckich na Sorbonie (Paryż IV) pozwolił mi poszerzyć wiadomości z historii literatury francuskiej XIX i XX wieku.

Znajomość literatury francuskiej ma szczególne znaczenie dla moich planów badawczych, gdyż przemiany gatunków narracyjnych w literaturze polskiej XX wieku, które są przedmiotem moich zainteresowań, pozostają w ścisłym związku z eksperymentem powieściowym na terenie literatury francuskiej. Zwłaszcza rozwój polskiej prozy psychologicznej wiele zawdzięcza inspiracjom francuskim. Stypendium w Paryżu pozwoliło mi ponadto pogłębić wiadomości dotyczące psychologizmu w prozie XX wieku. (Psychologizm w literaturze polskiej był przedmiotem mojej pracy doktorskiej i nadal się nim zajmuję, m.in. na potrzeby "Słownika literatury polskiej XX w.")

Korzystałam ze zbiorów Bibliothèque Nationale, Sorbony oraz biblioteki Beaubourga. Bogate zbiory Biblioteki Polskiej pozwoliły mi zapoznać się z polską literaturą emigracyjną. Moje lektury i poszukiwania, ściśle związane z pracą habilitacyjną (problemy współczesnej polskiej prozy narracyjnej), koncentrowały się na problematyce przemian gatunkowych w prozie XX wieku oraz najnowszych badaniach semiotycznych (prace Genette'a, Todorova, Kvistevej).

Sporo też czasu poświęciłam badaniom nad życiem i twórczością Jana Potockiego, zamierzam bowiem napisać obszerniejszą pracę na temat "Rękopisu znalezionej w Saragossie". Liczne materiały do realizacji tego tematu znalazłam w Bibliothèque Nationale. Dzięki lepszemu opanowaniu języka mogłam poznać "Rękopis" i inne utwory Potockiego w oryginale.

W Paryżu znalazłam również wiele materiałów do studiów nad zagadnieniem historii i filozofii żydowskiej Kabały oraz wywo-

dzącego się z Kabały systemu kart taroka, a również dziejów tajnych stowarzyszeń, takich jak różokrzyżowcy i masoneria; interesują mnie bowiem wielostronne związki między literaturą a okultyzmem (niezwykle silne w dobie romantyzmu i modernizmu). Wynikiem tych studiów był artykuł pt. "Czytanie Kabały", w którym badałam funkcję wątków kabalistycznych na terenie literatury (m.in. na przykładzie "Rękopisu znalezionego w Saragossie").

W Paryżu mogłam korzystać w pełni z bogactwa życia kulturalnego stolicy - teatrów, kin, koncertów oraz zapoznać się z bardzo bogatymi zbiorami sztuki w muzeach paryskich. Dzięki licznym przeglądom i retrospektywom w kinach miałam możliwość uzupełnienia wiedzy filmowej i poznania w całości twórczości wybitnych reżyserów, takich jak: Godard, Truffaut, Pasolini. Miałam też okazję obserwować recepcję kultury polskiej we Francji, w szczególności literatury i filmu, który cieszy się ogromnym powodzeniem.

Ponadto przez cały semestr zimowy uczęszczałam na kurs języka francuskiego dla zaawansowanych na Sorbonie (Course de la Civilisation Française de la Sorbonne). Po zdaniu końcowych egzaminów otrzymałam dyplom - "Certificat de langue française - degré supérieur semestriel".

Dr Anna Sobolewska

Sprawozdanie z pobytu naukowego w Belgii /1-11 marca 1981/

W czasie dziesięciodniowego pobytu w Belgii, gdzie przebywałam na zaproszenie Uniwersytetu w Gandawie, wygłosiłam dwa wykłady:

1. na Uniwersytecie w Gandawie: "Les mascarades dans la vie et dans la littérature (XVI-XVII s.)" - "Maskarady w życiu i literaturze (XVI-XVII w.)" ;

2. na Uniwersytecie Libre w Brukseli: "Les manifestations parathéâtrales en Pologne aux XVIe et XVIIe siècles" ("Staropolskie formy parateatralne w XVI i XVII wieku").

Odbyłam poza tym kilka spotkań z kierownictwem sekcji slawistycznej oraz ze studentami uniwersytetu w Gandawie.

Obszerne streszczenie wykładu wygłoszonego w Brukseli opublikowane zostało w "Bulletin de Slavistique" 1981 nr 1.

Doc. dr hab. Hanna Dziechcińska

Sprawozdanie z wyjazdu służbowego do Włoch /26-30 marca 1981/

Celem mojego wyjazdu był udział w polsko-włoskim seminarium poświęconym twórczości Jarosława Iwaszkiewicza, zorganizowanym z okazji pierwszej rocznicy śmierci pisarza. Organizatorem imprezy było włoskie Towarzystwo Współpracy Kulturalnej z Polską. Ze strony polskiej, obok delegacji IBL PAN, w seminarium udział wzięli: Maria Iwaszkiewicz, córka pisarza, Jerzy Lisowski i Helena Zaworska ("Twórczość") oraz Eugeniusz Kabatc

26 marca w Rzymie, w siedzibie Towarzystwa miało miejsce spotkanie delegacji polskiej z zaproszonymi gośćmi z włoskich środowisk twórczych oraz ze Stacji PAN, 27 marca - wyjazd do miejscowości związanych z pobytom pisarza we Włoszech: Certaldo i San Gimignano (Toskania). Tego samego dnia po południu i następnego dnia rano: obrady seminarium w Certaldo. Referat pt. "Jarosław Iwaszkiewicz - aventures avec le film" ("Jarosław Iwaszkiewicz - przygoda z filmem") wygłosiłem w języku francuskim; uczestnicy seminarium otrzymali powielone egzemplarze włoskiego tłumaczenia tekstu. Włoskie Towarzystwo planuje wydanie książki, w której znajdą się teksty wygłoszonych podczas seminarium referatów oraz wypowiedzi włoskich krytyków. 28 marca, po południu pojechaliśmy do pobliskiego San Gimignano, gdzie również odbyły się imprezy upamiętniające twórczość Iwaszkiewicza: m.in. odsłonięto tablicę pamiątkową, 29 marca - powrót do Rzymu połączony ze zwiedzaniem Sieny i Orvieto.

Impreza, mimo pewnych niedociągnięć (np. ograniczony czas na dyskusję podczas seminarium) została zorganizowana sprawnie, choć skromnie; organizatorzy zadbali, aby pobyt polskiej delegacji we Włoszech był nie tylko spełnieniem służbowych obowiązków, ale i miłym przeżyciem.

Dr Andrzej Werner

Sprawozdanie z pobytu stypendialnego
w Wiedniu
/24 maja - 6 czerwca 1981/

Przeprowadziłem badania w Bibliotece Narodowej w Wiedniu.
Kontynuowałem prace zbierackie do tematu "Lwów folklorystyczny

w pierwszej połowie XIX wieku" zapoznając się z niedostępnymi w kraju wydawnictwami i prasą lwowską tego okresu.

Doc. dr hab. Ryszard Górski

Sprawozdanie z pobytu stypendialnego
w Wiedniu
/24 maja - 6 czerwca 1981/

Podczas kolejnego pobytu stypendialnego w Wiedniu pracowa-
łem przede wszystkim w Bibliotece Narodowej nad materiałami do-
tyczącymi historii polskiego romantyzmu i jego europejskich
związków. Udało mi się dotrzeć do ciekawych materiałów i uzyskać
pewną ilość kserograficznych kopii. W szczególności posunąłem
naprzód program badań napoleońskiej legendy.

Doc. dr hab. Stefan Treugutt

KONFERENCJE NAUKOWE

450 ROCZNICA URODZIN JANA KOCHANOWSKIEGO

W dniach 26-27 listopada 1980 r. odbyła się ogólnopolska
sesja naukowa poświęcona Janowi Kochanowskiemu, zorganizowana
przez Zakład Historii i Teorii Literatury Instytutu Filologii
Polskiej WSP w Zielonej Górze, przy współudziale Lubuskiego To-
warzystwa Naukowego, Oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama
Mickiewicza w Zielonej Górze, IKNiBO oraz Wydziału Kultury i
Sztuki.